

ZÖLD BERUHÁZÁSI BANK FELÁLLÍTÁSA AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN

AGG ZOLTÁN*

Tárgyszavak: piaci magánbefektető alapelve, zöld projektek, piaci hiányosság

Jelen cikk a Zöld Beruházás Bank (a továbbiakban: Zöld Bank) létrehozásával kapcsolatos intézkedéseket és azok indoklását dolgozza fel az uniós állami támogatási szabályok szempontjából. Az állami támogatások ellenőrzésével kapcsolatosan kizárólagos hatáskörrel rendelkező Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) alapvetően két szinten vizsgálta és vizsgálja, hogy az állami beavatkozás révén kerül-e állami támogatás a Zöld Bankhoz vagy a bank potenciális ügyfeleihez. Az első szint tekintetében (a Zöld Bank felállítása) már határozatot¹ hozott, míg a második szint (termékek és operatív működés) tekintetében az egyeztetést 2013-ban kezdték meg a Bizottság és a brit hatóságok.

* Agg Zoltán a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Támogatásokat Vizsgáló Irodájának munkatársa. A cikkben megjelenő vélemény nem tekinthető a TVI hivatalos álláspontjának.

¹ HL [2012] C 370., 2012.11.30. 2. o. – Egyesült Királyság – Green Investment Bank esete (SA.33984 (2012/N))

1. Bevezetés

Az Egyesült Királyság 2012-ben megalapította a Zöld Bankot, amelyhez egyben az alaptőkét is biztosította. Az új állami tulajdonú intézmény létrehozásának az alapvető célja, hogy kiegészítő finanszírozást biztosítson az Egyesült Királyságban a megújuló energiaforrások (ún. zöld projektek) előállításához szükség beruházási projektek megvalósításához.

A Zöld Bank létrehozása alapvetően válasz a nemzetközi, uniós és az egyesült királysági szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére vonatkozó vállalásokra. A vállalt kötelezettségeket elsősorban a Kyotoi Jegyzőkönyv, valamint az Unió 2009 júniusában elfogadott klíma és energia csomagjai² fedik le, amelyek egyben meghatározzák a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését 2020-ra. A vállalások miatt szükséges a zöld projektekbe történő beruházások felgyorsítása.

Az Egyesült Királyság álláspontja alapján a fejlesztéseket csak tisztán magánpiaci befektető bevonásával, tekintettel a magas finanszírozási kockázatokra, valamint ilyen esetekben a banki finanszírozási hiányára, rendkívül nehezen, vagy egyáltalán nem lehetne megvalósítani. A várakozások szerint a Zöld Bank által nyújtott források 2020-ra jelentős mértékben csökkenthetik a piaci hiányosságot.

2. Állami források jelenléte és az állami beavatkozás főbb területei

A Zöld Bank teljes mértékben állami tulajdonú vállalat, amely az angolszász jog szerint (a neve és funkciói ellenére) nem tekinthető banknak, mivel banki jogosítványokat nem kapott. Tevékenységét a Pénzügyminisztériumtól független Igazgatótanács irányítja. Az előbbieket miatt a tevékenységét nem a Pénzügyi Felügyeleti Hatóság³, hanem a Nemzeti Számvevőszék⁴ ellenőrzi. A közvetlen tulajdonosi jogokat

² http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

³ Financial Supervisory Authority.

⁴ National Accounting Office.

a Vállalkozásokért, Innovációért és Szakképzésért felelős minisztérium⁵ gyakorolja.

Az intézkedés eredményeképpen a Zöld Bank az államtól 3,082 milliárd font tőkét kapott és 82 millió fontot a működési költségek fedezésére 2015-ig. A bank alapszabálya szerint a profit teljes mértékben újrabefektetésre kerül.

A Zöld Bank befektetési politikája négy fő alapelvtől vezérelt:

1. *Ágazat megközelítés elve:* a Zöld Bank csak pontosan és jól definiált környezetvédelmi ágazatokba fektethet be. Kiemelt területek (i) a szélenergia-termelés, (ii) a hulladék hasznosításához szükséges infrastruktúra kialakítása és (iii) a teljes energiafogyasztás csökkentése. Ezen kívül olyan másodlagos ágazatok finanszírozása is megtörténhet, mint például a bioüzemanyagok előállítás, biomassza-erőművek létrehozása vagy a tengeri energia felhasználásához szükséges infrastruktúra kialakítása.
2. *Kétszeres fókusz elve:* két különböző célnak együtt szükséges teljesülnie. Egyrészt a környezetvédelmi célok maximalizálását kell elérni, másrészt a projektek megtérülése minden esetben elvárt. Az elvárt megtérülés adózás előtt 3,5%-os mértékben került meghatározásra.
3. *Addicionalitás elve:* a Zöld Banknak befektetési politikájában törekednie szükséges arra, hogy piaci kiszorító hatás ne alakuljon ki. Azzal, hogy a bank beruházások finanszírozója lesz, az így létrejövő kockázatmegosztással attraktívvá kell tennie a finanszírozási szerepvállalást a magánpiaci partnerek számára.
4. *Kiegészítő finanszírozó elve:* célja, hogy kiegészítse a finanszírozást olyan esetekben, amikor a piacon az adott beruházás megvalósítására nem áll elegendő forrás rendelkezésre.

A projektek megvalósítását a Zöld Bank alapvetően alárendelt kölcsöntőke, junior és szenior hitel nyújtásával, valamint garancia-termékekkel biztosítaná. Minden egyes befektetés végrehajtását döntéselőkészítési folyamat előzi meg, amely során megvizsgálják, hogy az adott ügylet milyen módon befolyásolja a Zöld Bank kockázati kitétségét, továbbá a beruházás valóban megfelel-e a Zöld Bank

⁵ A Department for Business, Innovation and Skills legfőbb feladata, hogy biztosítsa a gazdasági növekedéshez szükséges eszköztárat, legyen az képzés, kereskedelem, innováció vagy cégalapítás.

stratégiai prioritásainak, beleillik-e a portfóliójába, valamint a nyújtott termékek ténylegesen csak a piaci hiányok miatti kiegészítő jellegűnek minősülnek-e.

Az Egyesült Királyság álláspontjában nem kérdőjelezte meg az állami támogatás jelenlétét a Zöld Bank feltőkésítési folyamatában. Mindazonáltal hangsúlyozta, hogy a piacot befolyásoló hatások limitáltak, sőt elhanyagolhatóak. Ennek az az oka, hogy a Zöld Bank által megvalósítandó ügyletek kis méretűek, mind a tőke és hitelfinanszírozást tekintve, illetve csak azok a projektek kerülnek finanszírozásra, ahol a piac jelenleg nem reagál megfelelően, ezáltal a Zöld Bank a piaci kizsároló hatást is redukálni tudja.

3. Bizottsági értékelés

Az állami támogatási szabályokkal történő összeegyeztethetőségi elemzés során a Bizottság megállapította, hogy a gazdasági előny – fentiekben említettek szerint – két szinten (Zöld Bank és a finanszírozott projektek) azonosítható. A Bizottság 2012. novemberi döntésében csak a bank szintjét vizsgálta, azt, hogy az állami forrás, amelyet a Zöld Bank tőkeemelés és működési támogatás formájában ténylegesen megkapott, milyen gazdasági előnyt jelentett, illetve jelenthet a működés során a későbbiekben. Az eljárás alatt a Bizottság megállapította, hogy a Zöld Bank létrehozásával a környezetvédelmi célok teljesítővé válhatnak, és a szerepvállalásával tényleges piaci forráshiányt tud orvosolni. A Bizottság szerint a Zöld Bank pontosan definiálta azokat a területeket, ahol szerepet kíván vállalni. Az előkészített üzleti terv transzparens és arányos módon tükrözi a piaci forráshiány miatti ágazatok befektetési igényét. A közös projekt-kockázatvállalással ténylegesen innovatív lehetőség nyílik a piaci befektetők részvételére, egy alapvetően jelentős potenciállal rendelkező területen. A Bizottság arányosnak ítéli meg a tőkeemelés és az elvárt hozam mértékét is.

4. A Bizottság határozata

A Bizottság periodikus jelleggel vizsgálni fogja a brit hatóságok és a Zöld Bank által megfogalmazott célok teljesülését. A Bizottság hatá-

rozatában kijelentette, hogy a Zöld Banknak 2015–2016-ra úgy szükséges kialakítania befektetési portfólióját, hogy az ne legyen túlreprezentált egy adott területen. Ennek a mértékét a bank teljes portfólióján belül 60%-ban fixálta. További korlátokat is állított: egyetlen befektetés nem haladhatja meg a 20%-ot a bank teljes portfólióját tekintve, valamint egy adott évben az újabb befektetések nem haladhatják meg a már meglévő teljes portfólió kétharmadát.

A Bizottság álláspontja szerint az angol hatóságok megfelelő mértékben bizonyították, hogy a Zöld Bank által kitűzött cél elérhető, azaz a tervezett program hozzájárul az Európai Unió által elérni kívánt közösségi célokhoz.

A Zöld Bank felállítása nem torzítja a belső piac működését, ezért engedélyezte a tervezett intézkedéseket. A határozat 4 évre szól, továbbá a Zöld Bank programbővítése során történő további forrásbevonás (állami tőkeemelés a további kihelyezések, illetve működtetési költségek miatt) esetén előzetes bizottsági jóváhagyás szükséges.

Az Egyesült Királyság hatóságai külön bejelentésben fogják bemutatni azokat a pénzügyi termékeket, amelyeket a Zöld Bank fejleszt ki. A bejelentés legfőbb célja lesz annak bizonyítása, hogy a termékek az uniós állami támogatási szabályokkal összhangban kerülnek kialakításra, majd bevezetésre, valamint a Zöld Bank az intézkedéseivel eléri a „zöld ágazat” fejlesztését, ezáltal a karbonkibocsátás csökkentését. A hatóságok előzetesen hangsúlyozták, hogy a bevezetendő termékek piaci jellegűek lesznek, azaz ugyanazokat a kondíciókat és kockázati árazást fogják tartalmazni, mintha azt egy piaci magánszereplő nyújtaná.